לא היו כופתין פרק רביעי תמיד לא.

לא היה שובר בו את הרגל. כשהיה מתמיל [ט] הפשטו היה קרע הרגש (ג) העוקץ והרגל ושתי ידים והסתה והגרה ומגלח למד מהסם שמפשיטין אותו דרך הרגלים הילך (כתוב) פירש לך כשתולהו ברגליו באונקליות לא היה שובר את רגליו ומניח רגל השטר ברגל האחר דרך הרגל ויורד עד לחזה וכן מוכח ביומא (דף סח:) דאמרינן התם דרך הנקב שיעקוב ברגל שני כדרך הטבחים שתולין את הבהמה להפשיטה: **אלא** נוקבו מתוך ערקובו. כמו ארכובו בשני הרגלים נוקב ומניחן באונקליות דרך הנקבים וכל כך למה שלאחר שהפשיטה מגמתה **לאבר** אבר וכשמותך רגל ימין עדיין תלויה הבהמה ברגל השמאלי ואם היה תולה אותה כמו הטבחים לאחר שיתמוך ממנה רגל ימין תפול הבהמה לארץ לפי שאותו הרגל תחוב ברגל האחר ועל ידי כן תלוי הבהמה: היה מפשיט ויורד **עד שהגיע לחזה.** שהרי הופשטה כל הבהמה אלא שעדיין תליה עוד בחזה למטה שעדיין לא הופשטה שם כדקתני לבסוף מרק והפשיט וקודם שיתמוך ממנה שוב אבר תוחך את הרגש ולא מפשיטו שהרי קודם הוא בהקטרה ומאה לחותכו קודם: **ונתנו למי שזוכה בו.** קודם שתתך את הכרעים (ג) רגלי הבהמה כרעים על שם כריעה קרי להו כרעים שמאחר שהופשטו הידים עד כנגד החזה יכול לתתוך כל ארבע רגלים יחד: **מרק והפשיט.** גמר כמו (יומא דף לא:) קללו ומירק אחר שמיטה [ד][עכ] ידו (עכ) כלומר גמר הפשיטו נגד החזה ומאר וסוף הידים: **קרע את הלב והוציא את דמו חתך את הידים ונתנן למי שזוכה בהן עלה לרגל הימנית.** וה"ה דקודם שיתמוך הידים היה (ה) לו לתתוך רגל הימנית אלא שעדיין כוכד הבהמה ברגלים והבהמה נתלית וכבל הסדר הזה אין שום פסוק כי אם סברא לפי מה שנכון לעשות עושין: **חתכה ונתנה למי שזוכה בה.** דהייט אותו שזכה בראש: **ושני ביצים עמה.** שעולה בא זכר ואם הבהמה תליה על ידי הרגל השמאלי: **קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו.** עכשיו שנטל רגל הימני כשקרעו נמצא כולו גלוי לפניו ויכול לראות כפים שבשאלא היה הרגל עדיין מתוך אפי' אם היה קורעו לא היה מה שבפנים נראה כמו עתה: **נטל הפדר.** אלא ונתנו מכסה על בית שחיטת הראש למעלה לכסות בו בית השחיטה [ה] קתני בית: (ה) השחיטת הראש עושה את הראש למעלה ולא היה הופך בית השחיטה למעלה ומכסה חוה דרך כבוד למעלה ולא קתני בית השחיטה שחיטת לומר מגוהה הילכך פי' לך בית שחיטת הראש לומר ולומר כשהיה נוטל היה הופך החתך אצלו ואינו נראה אצל הראש קרעו בין אצבעותיו ומוטמו כלפי זרועותיו ובית שחיטתו למעלה הילכך מכסה הפדר בית השחיטה והכי יפה לעשות ושחיטת הלומר אינה מגוהה כדם כל כך כמו הראש: **נטל את [ה] הקרביים ונותנן למי שזוכה בהן להדיחן.** ולהסיר הטיוף שבהן (ו): **ודיחו אותו בבית המדיחין.** [ו] ומדיחן כל ארבה לפי שם בה טיופת הרבה קבעו לה לשבה אחת להדיחה שם ולא קבע [ז] בה הדחה [ח] שם בה טיופת הרבה ושם אחין בה כל כך (הקרביים) והכני מעיים אין בהן משום טיופת כל כך: **מדיחין אותן ג' פעמים.** [ט] (ובכך לכל) במיעוטן של שולחנות בשולחן הקטן של שולחנות של שם שבבית המטבחים ולא הייט שולחנות שבין העמודים [י] על אותו היו מפשיטין כדמפרש במסכת מדות (דף לא.) אבל מלבד אותן שולחנות היו שולחנות של שיש נראה לי שהיו קבועין בגבוה שעליהן היו מדיחין הקרביים וכן מייתינן על גמרא דהאי פירקא י' שולחנות היו במקדש ח' של שיש בבית המטבחים שעליהם מדיחין את הקרביים אבל שולחנות שהיו מפשיטין היו בין עמודים וכן גרס' בהדיא במסכת מדות (דף לא.) שולחנות של שיש שבין העמודים וכשולחנות שעליהן מדיחין כ"ל גרס' בבית המקדש (ב) שולחנות ותולה בו היה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה הגיע לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו חתך את הכרעים ונתנן למי שזכה בהן מרק את הפשט קרע את הלב והוציא את דמו חתך את הידים ונתנן למי שזכה בהן עלה לרגל הימנית חתכה ונתנה למי שזכה בה ו' ביצים עמה קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה נטל את הקרביים ונתנן למי שזכה בהן להדיחן [ג] והכרס מדיחין אותה בבית המדיחין [ד] ומדיחין אותן כל צרכה והקרביים מדיחין אותן שלש פעמים (ה) [ה] במעוטן על שולחנות של שיש שבין העמודים [ו] נטל [ז] את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד ולא היה מזיזה ממקומה [ח] נוקב את החזה ונתנה למי שזכה בה עלה לדופן הימנית היה חותך ויורד עד השדרה ולא היה נוגע בשדרה עד שמגיע לבין ב' צלעות [ז] [ט] דקות חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלויה בה [ד]בא לו לגרה הניח בה שתי צלעות מכאן וב' צלעות מכאן חתכה ונתנה למי שזכה בה [ז] הקנה והלב והריאה תלוים בה בא לו לדופן השמאלית הניח בה שתי צלעות דקות מלמעלן ושתי צלעות דקות מלמטן וכך היה מניח בחבירתה נמצא מניח [ט] שתים שתים מלמעלן שתים שתים מלמטן חתכה ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה גדולה אלא של ימין קורין גדולה שהכבד תלויה בה [ד]בא לו לעוקץ חתכו ונתנו למי שזכה בו האליה ואצבע הכבד וב' כליות עמו נטל את הרגל השמאלית חתכה ונתנה למי שזכה בה נמצאו כולן עומדים בשורה והאברים בידם הראשון

[א]לא היה שובר בו את הרגל אלא נוקבו [ב] מתוך ערקובו ותולה בו היה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה הגיע לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו חתך את הכרעים ונתנן למי שזכה בהן מרק את הפשט קרע את הלב והוציא את דמו חתך את הידים ונתנן למי שזכה בהן עלה לרגל הימנית חתכה ונתנה למי שזכה בה ו' ביצים עמה קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה נטל את הקרביים ונתנן למי שזכה בהן להדיחן [ג] והכרס מדיחין אותה בבית המדיחין [ד] ומדיחין אותן כל צרכה והקרביים מדיחין אותן שלש פעמים (ה) [ה] במעוטן על שולחנות של שיש שבין העמודים [ו] נטל [ז] את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד ולא היה מזיזה ממקומה [ח] נוקב את החזה ונתנה למי שזכה בה עלה לדופן הימנית היה חותך ויורד עד השדרה ולא היה נוגע בשדרה עד שמגיע לבין ב' צלעות [ז] [ט] דקות חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלויה בה [ד]בא לו לגרה הניח בה שתי צלעות מכאן וב' צלעות מכאן חתכה ונתנה למי שזכה בה [ז] הקנה והלב והריאה תלוים בה בא לו לדופן השמאלית הניח בה שתי צלעות דקות מלמעלן ושתי צלעות דקות מלמטן וכך היה מניח בחבירתה נמצא מניח [ט] שתים שתים מלמעלן שתים שתים מלמטן חתכה ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה גדולה אלא של ימין קורין גדולה שהכבד תלויה בה [ד]בא לו לעוקץ חתכו ונתנו למי שזכה בו האליה ואצבע הכבד וב' כליות עמו נטל את הרגל השמאלית חתכה ונתנה למי שזכה בה נמצאו כולן עומדים בשורה והאברים בידם הראשון

(דף לז:) שולחנות של שיש שבין העמודים וכשולחנות שעליהן מדיחין גרס' בבית המטבחים וכן מוכח במדות דאמרינן מקום הטבעות כ"ל [י] לשולחנות ד' שולחנות לעמודים כו' הנמסן ד' והמותר מקום הנמסן: במישטו. שולחנות של שיש יכולין להדיח שהתמיד היה כבש והא דתנן במדות (דף לז:) לשכה אשם היו מדיחין קרני קדשים היינו כרס כדמוכח (ז) הכא שמדיחין בבית המדיחין הכרס וכל ולרכי בית המטבחים מדיחין שם וגראה לי הא דלא היו רוצים להדיח הקרביים עם הכרס בלישכת מדיחין משום שהכרס יותר ויותר יש בה טיופת ואם יולחו יחד יתלכלכו זה מזה לכך קבעו [ט] זה לזה מקום: **ונטל את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד.** ועד עכשיו לא היה לו לוכך סכין לא בנטילת הפדר ולא בנטילת קרביים שזהו דבר שנטלין ומפרידין בלא סכין: **והפריש את הריאה מן הכבד.** הפריל זה מזה כדי (ח) שתהא הריאה עם לותר כדלקמן והכבד עם דופן ימין: **ואצבע הכבד מן הכבד.** אלבע הכבד [יא] כשחותכים את הכבד ומפרידין אותו ממקומו נשאר מעט כבד מן העוקץ אצל הכליות ולא היה מזיזה ממקומה: **נקב את החזה.** כדבר שאינו תותך כדרכו שיך לשון נקיבה שהיה מפריל החזה מן הדפנות והצלעות זו ארוכה מזו ועוד יש לומר לפי שהחזה על הדפנות כמו אהל וכשנטל את החזה מעט הוי כמי שניקב בבהמה שהחזה קצר ברחבו ודומה מקומו לאחר נטילתו כמלון חהו עיקר: **ונתנו למי שזכה בו עלה לדופן הימני היה חותך ויורד עד השדרה.** אצל הסדרה תותך ולא היה נוגע בסדרה שהסדרה היא מניח אותה עם הדופן השמאלי לפי שהה הדופן היה תולה הבבד: [יב]**לא** היה חותך השדרה עמו. שאם היה חותכו עמו היתה כבידה [יג][הרבה] (היה): **עד שהיה מגיע ל'ב' הצלעות דקות.** אצל החזה כלומר היה חותך ויורד עד שיהא מגיע לחותן צלעות וגם למעלה אצל העוקץ היה מניח ב' הצלעות ולקמיה מפרש כשיפרים דופן שמאלי דקתני ומניח ב' צלעות דקות מלמעלה וכו' וכך היה עושה בחבירתה דופן ימין: **חותכה ונותנה למי שזכה בו.** והבבד תלויה בה לכך הפרים קודם הריאה מן הבבד שבב' הקרבות היו: **בא** לו לגרה. לגאור: **והניח בה ב' צלעות מכאן וב' צלעות מכאן.** ב' צלעות הניח בו כבר בשתתך הדופן הימני ועכשיו (הניח בו שעדיין) הניח בה ב' צלעות מצד אחר חבו אותן צלעות שהן בדופן אצל חזה ועדיין לא חתך דופן השמאלי לכך שיך לומר והניח בה שעדיין הן מחוברות לדופן: **והקנה והלב והריאה תלוין בה בא לו לדופן שמאלי והניח.** לא גרס' בה [אלא] והניח אצל העוקץ: **ב' צלעות דקות.** דהייטו למעלה וב' צלעות דקות מלמטה אצל החזה והניחן במקומן ולא חתך עם הדופן וכן היה מניח עם חבירתה בדופן הימני ב' צלעות למעלה אצל העוקץ ולפי שלא פירש לך למעלה ב' צלעות למעלה בטלית דופן ימין פירשו כאן: **ונמצא מניח בשתיהן.** בשתי דפנות שתים שתים מלמטה ושתים שתים מלמעלה בין בדופן ימין בין בדופן שמאל מנין בכל ח' שתים שתים למטן וכן שתים שתים למעלן: **חתכה.** לדופן שמאל ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה תלויה בה והיא היתה כבידה יותר אלא של ימין קרויה גדולה לפי שהכבד תלוי בה והכבד לאו מן הדופן הוא אלא תלוי הוא בה וכשנטל שדבר שאינו בכלל הדופן תלוי בה לכך נקראת גדולה: **בא** לו לעוקץ. הוא הזנב תתכו אצל רגל השמאלי שעדיין תלויה הבהמה בו: **האליה ואצבע הכבד וב' כליות עמו.** וכן ב' צלעות מכאן וב' צלעות מכאן לפי שאותן צלעות מיקרי כנפי העוקץ ולא חש לפרש שני צלעות מכאן ומכאן: **נטל רגל השמאלי.** שנאחר ידיל שכל הבהמה מנותחת לאחריים ורגל שמאלי נשאר עדיין בחותקלי ונתנה למי שזכה בה נמצאו כולן עומדין בשורה והאברים בידם: עד עכשיו פירש סדר ניתוחיה מעתה לריך לפרש סדר הולכתם למזבח כילד מולילים האברים קודמין זה לזה:

הראשון

הדם הקרוש הנמצא בלב וה"ל כדם שנשפך ולא נתקבל בכלי ופסול למזבח. ר"ל שמשנה זו אין מקומה כאן אלא אחר אותה משנה דקרבו ונמצא טלי גלוי לפניו דקודם אותו קריאה ר"א לתולית את הלב: **חתך את הידים.** מן הכתפים: **לרגל הימני.** הוא הירך: **לפי שזכה בה.** הוא הכהן שאכה בראש ושתי מלוי הנים דטוקים מירך: **נטל את הפדר.** אלב שבל הקרב: **ונתנו על בית השחיטה מלמעלה.** לכסות לכלוך דם בית השחיטה ודבש לה מקרא בפ"ב דחולין [סט] דכתיב את דלתו ואת מדרו ועוכר: **הכרס היו מוליכין אותו לישכת מדיחין.** ולא רלי לטולית כל הסרס בעצרה: **כל צרכה.** בלי קלבה עד שתהא יפה בכל הלוכך: **מדיחין אותן שלש פעמים במעוטה וכו'.** בכלי כמו מעוטן של ביתה מלאן אלא אלב (חיוב כלא). ול"ג במישטה לכל המיעוטו ג' פעמים להעביר הירקא דמעיי. ואיתי דגרסי במיעוטו של שולחנות שבין העמודים פי' בשולחן קטן שבין העמודים ואז דאמרינן במסכת מדות (דף לז:) שבלשכת המדיחין מדיחין את הקרביים דהתם היינו כרס לא נמי התם מיירי בשאר קדשים דלקמן התם שם היו מדיחין בכהיה להם רוב ובמיה היו הולכים ללשכת המדיחין. אבל בתמיד היו מדיחין הקרביים על שולחנות: **והפריש את הריאה מן הבבד.** לפי שהבבד קרב עם הדופן הימני הריאה עם הגרה: **ואצבע הבבד מן הבבד.** כי אלבע הבבד היתה קרובה עם העוקץ והכליות כמו בשאר קרבנות בכמיה על הכליות ישרבה ופירש"י ז"ל שיהא מעט מן הבבד עם הכליות: **ולא היה מזיזה ממקומה.** אחר שהפריון זה מזה אלא מניחן כאן עד שהיה מנתח את האברים ומניח הריאה דבוקה לגרה והבבד עם הדופן ואלבע כבד עם העוקץ: **נוקב את** העוקץ.

מסורת הש"ס

א) ס"א רבות וכן בכל העמוד. **ב)** נ"א אלמלא. **ג)** "במעטן" כ"ה ברפוי"א.

הגהות הב"ח

(א) במישנה במעטן (ב) שולחנות. נ"ב לשון הר"ש לפי גירסא זו במעטן לכל הפחות ואם לא להסיף ולהדיחן יותר מג' פעמים מוסיף עכ"ל אבל יש נוסחים במעטן שלחנות ושיין בחוס' שלפניו: **(ב)** **מפרש** ד"ה לא היה שובר וכו' היה קרע הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל והחזה וסגרה ושתי דפנות ונמצאת למד מהסם: **(ג)** ד"ה ונתנו למי וכו' את הכרעים הם"ד ואח"כ מ"ה כרעים רגלי הבהמה על שם וכו' שהופשטו גם הידים עד כנגד החזה היה יכול: **(ד)** ד"ה קרע וכו' היה יכול לתתוך רגל: **(ה)** ד"ה נגל הפדר וכו' קתני בית שחיטת הראש ולא קתני הראש שבשחיטה נוטא וכו' יפה לעשות ועוד דשחיטת הלומר: **(ו)** ד"ה נגל וכו' שהן הם"ד ואח"כ מ"ה והכרס מדיחין וכו' ולא קבע בה לשבת דהתם שם בדם כיון שיש בה טיופת הרבה הם"ד ואח"כ מ"ה והקרביים וכו' כל כך מדיחין אותן ג' פעמים ודי בכך לכל הם"ד ואח"כ מ"ה במעטן (ב) וכו' וכן מייתינן בגמרא דהאי פירקא שלש עשרה וכו' מקום הטבעות כ"ל מן הטבעות לשולחנות ד' מן השולחנות ולגנסן ד': **(ז)** ד"ה ממישטו שולחנות וכו' כדמוכח התם וכו' ומדיחין אותה כל צרכה פי' בית המטבחים וכו' קבעו לזה מקום ולזה מקום: **(ח)** ד"ה והפרים וכו' כדי שתשאר הריאה עם:

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה ה: **ה ב** מיי' שם הל' ו: **ו ג** מיי' שם הל' ז: **ז ד** מיי' שם הלכה ח: **ח ה** מיי' שם הלכה ט:

שיטה מקובצת

(א) נוקבו מתחת. תיכת מתוך נמוחק: **(ב)** תיכת ומדיחין ל"ש ותיכת אותה נמוחק: **(ג)** פעמים במעוטה על שולחנות את ד' נמוחק: **(ד)** העמודים גירסת ר"ש שבבית המטבחיים: **(ה)** נקב את ת' נמוחק: **(ו)** צלעות רכות חתכה תיכת דקות נמוחק: **(ז)** בה והקנה והלב: **(ח)** מניח בשתיהן שתים: **(ט)** מתחיל ראמרינן ביומא דדרך הפשטו היה קרב כיצד הראש והרגל העוקץ ושתי דפנות והידים והחזה: **(י)** שחיטה על ידו כלומר תיכת על נמוחק: **(יא)** השחיטה ולא קתני בית שחיטת הראש ותו לא לאשמועינן כשהיה: **(יב)** את הכרס ונתן למי שוכה בה להדיחה ולהסיר: **(יג)** תיכת ומדיחין ל"ש: **(יד)** הרחה שלש פעמים לפי שיש מי שיש בה טנופת תיכת כרס נמוחק: **(טו)** פעמים בכך לכל במיעוטה אות (כ"ג) (ג') נמוחק: **(טז)** העמודים שעל אותן היו אות ו' נמוחק: **(יז)** כ"ר מן הטבעת לשולחנות ד' מן שולחנות לנגסין תיכת להעמודים כו' ואות ה' נמוחק: **(יח)** קבעו לזה מקום ולזה מקום הס"ד ומה"ר נטל את: **(יט)** הכבד הכבד כשחותכים אצבע הכבד ומפרידין תיכת את נמוחק: **(כ)** הכבד ולא היה: **(כא)** כבידה עד תיכת היה נמוחק:

פי' הרא"ש

מעברים דדומים לפי שפירי הדם מיתמן כמנוך לו על יקוד דדומי: **לא היה שובר בו את הרגל.** שהטעם שובר הרגל ושהה נקב הרגל ומעביר הרגל שבוכר מן הלרכוכה דרך נקב שעשה ברגל האחר ומולה בפני הרגלים ומפשיט: **אלא נוקבו מתוך** ערקובו. ברגל שמאלי ועשה נקב בין הגידים לעצם ותלתו ברגל א' ומפרי בפכוכות (דף מ:) זנב הרגל שהיו מגעת לערקוב: **היה מפשיט ויורד.** בתחלה מן הלדדין הכהמה וקלת מן הלדדין עד שמגיע לחזה: **חתך את הראש.** עם העור שאינה בכלל הפשטה כדאמרי' בפרק ג' דחולין (דף כז.): **חתך את הברעיים.** ד' הרגלים עד הלרכוכי: **מירק את ההפשט.** גמר כל ההפשט וקלף העור מן הבשר: **קרע הלב והוציא את דמו.** לפי בשהשה לתת בשעת השחיטה ומנסכת את הדם מבית השחיטה וכתת הקרקע

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com